
Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	15
Rozdział 1	
Uwarunkowania prawne oraz zasady działania samorządu terytorialnego	19
1.1. Wybrane regulacje prawne kształtujące gospodarkę finansową jednostek samorządu terytorialnego	19
1.2. Podział zadań pomiędzy różnymi szczeblami samorządu terytorialnego	30
1.2.1. Katalog zadań własnych gminy	33
1.2.2. Katalog zadań własnych powiatu	36
1.2.3. Katalog zadań własnych województwa samorządowego	39
1.3. Zasady działania gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego	41
1.3.1. Zasada jawności i przejrzystości finansów publicznych	44
1.3.2. Zasada jawności gospodarki finansowej w świetle przepisów samorządowych ustaw ustrojowych	48
1.3.3. Zasada dotycząca przeznaczenia środków publicznych	50
1.3.4. Zasada dotycząca stosowania klasyfikacji budżetowej	51
1.3.5. Zasada nadzoru i kontroli środków publicznych	58
1.3.7. Zasada legalności wydatków budżetowych	60
1.3.6. Zasada powszechności ubiegania się o środki publiczne	59
1.3.8. Zasada dotycząca wysokości zaciąganych zobowiązań finansowych	62
1.4. Istota i charakterystyka zasad budżetowych w gospodarce finansowej jednostek samorządowych	63

Rozdział 2

Budżet jednostki samorządu terytorialnego	70
2.1. Pojęcie i podstawy prawne budżetu samorządowego	70
2.2. Terminy budżetowe	74
2.3. Konstrukcja uchwały budżetowej	75
2.4. Upoważnienia dla zarządu jednostki samorządu terytorialnego	78
2.5. Załączniki do uchwały budżetowej	80
2.6. Dochody budżetu oraz ich źródła	82
2.7. Przeznaczenie i podział wydatków budżetu samorządowego	97
2.8. Niewygasające wydatki	106
2.9. Blokowanie wydatków	108
2.10. Rezerwy budżetowe	109
2.10.1. Rezerwa ogólna	110
2.10.2. Rezerwa celowa	112
2.10.3. Rezerwa na zarządzanie kryzysowe	113
2.11. Istota i znaczenie uchwały budżetowej	115
2.11.1. Uchwała w sprawie prac nad projektem uchwały budżetowej	115
2.11.2. Znaczenie projektu uchwały budżetowej	118
2.11.3. Przygotowanie projektu uchwały budżetowej	118
2.11.4. Terminy dotyczące etapu projektowania uchwały budżetowej	120
2.11.5. Opinia regionalnej izby obrachunkowej o projekcie uchwały budżetowej	121
2.12. Uchwalenie uchwały budżetowej	124
2.12.1. Tryb podjęcia uchwały budżetowej	124
2.13. Uprawnienia organu wykonawczego na etapie wykonywania budżetu	127
2.14. Deficyt budżetowy i przesłanki jego ograniczenia	130
2.15. Istota długu samorządu terytorialnego	138
2.16. Udzielenie poręczeń i gwarancji	144
2.17. Nowy indywidualny wskaźnik maksymalnego zadłużenia jednostki samorządu terytorialnego	146
2.18. Nowe uwarunkowania prawne równoważenia budżetu	150
2.19. Istota wieloletniego planowania finansowego	151
2.20. Komisarz rządowy w samorządzie terytorialnym	156
2.21. Rezultaty badań trendów finansowych jednostek samorządu terytorialnego	157
2.22. Statystyki opisowe indeksów finansowania zadań jednostek samorządu terytorialnego	158
2.23. Trendy w finansowaniu jednostek samorządu terytorialnego	159

Rozdział 3

Formy organizacyjno-prawne realizacji zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego	164
3.1. Katalog form organizacyjno-prawnych samorządu terytorialnego	164
3.2. Jednostka budżetowa	166
3.2.1. Statut jednostki budżetowej	169
3.2.2. Plan finansowy jednostki budżetowej	170
3.2.3. Zasady tworzenia, łączenia i likwidacji jednostek budżetowych	172
3.3. Samorządowy zakład budżetowy	173
3.3.1. Plan finansowy samorządowego zakładu budżetowego	176
3.3.2. Zasady likwidacji i przekształcania samorządowego zakładu budżetowego	178
3.4. Wydzielony rachunek dochodów w oświatowych jednostkach samorządowych	182
3.4.1. Elementy uchwały organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego o utworzeniu rachunku dochodów	184
3.4.2. Przykładowe źródła dochodów gromadzonych na wydzielonym rachunku dochodów	185
3.5. Inne samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych	187
3.6. Samorządowe instytucje kultury	188
3.6.1. Instytucje kultury	191
3.6.2. Gospodarka finansowa instytucji kultury	194
3.7. Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej	195
3.8. Wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego	197
3.8.1. Związek międzygminny	198
3.8.2. Związek powiatów	200
3.8.3. Spółki prawa handlowego w realizacji zadań jednostek samorządu terytorialnego	201

Rozdział 4

Wybrane zagadnienia przekazywania dotacji z budżetu samorządowego	204
4.1. Pojęcie dotacji i podstawy prawne normujące ich przekazywanie	204
4.2. Rodzaje dotacji budżetowych	208
4.3. Przykłady klasyfikacji budżetowej dotacji przekazywanych z budżetu	215
4.4. Dotacje dla podmiotów niezaliczanych do sektora finansów publicznych – uwagi ogólne	217
4.4.1. Sfera zadań publicznych dotowanych z budżetu lokalnego	218
4.4.2. Formy zlecenia zadania publicznego	220

4.4.3. Kompetencje organów jednostki samorządu terytorialnego w zakresie udzielanych dotacji	223
4.4.4. Uchwała organu stanowiącego określająca tryb postępowania o udzielenie dotacji celowej	224
4.4.5. Elementy umowy dotacyjnej	227
4.4.6. Rozliczenie dotacji	230
4.4.7. Ewidencja w księgach rachunkowych urzędu dotacji udzielanych na podstawie art. 221 ustawy o finansach publicznych	234
4.5. Wykorzystanie dotacji	237
4.6. Dotacje wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem	239
4.7. Dotacje pobrane nienależnie	242
4.8. Dotacje pobrane w nadmiernej wysokości	243
4.9. Zwrot dotacji do budżetu samorządowego	244

Rozdział 5

Sprawozdawczość budżetowa oraz nadzór i kontrola gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego

5.1. Istota i funkcje sprawozdawczości budżetowej w optymalnym zarządzaniu środkami publicznymi	252
5.1.1. Charakterystyka wybranych sprawozdań budżetowych	258
5.2. Prawne aspekty nadzoru i koncepcja kontroli zarządczej w samorządzie terytorialnym	265
5.2.1. Pojęcie i przedmiot kontroli finansowej	293
5.2.2. Miejsce i cele kontroli zarządczej w administracji samorządowej	297
5.2.3. Odpowiedzialność za kontrolę zarządczą	307
5.3. Wybrane aspekty audytu wewnętrznego w jednostce samorządu terytorialnego	312

Rozdział 6

Problematyka naruszenia dyscypliny finansów publicznych w jednostkach samorządu terytorialnego

6.1. Pojęcie i regulacje prawne normujące dyscyplinę finansów publicznych	319
6.2. Zasady odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	322
6.3. Przypisanie winy za naruszenie dyscypliny budżetowej	324
6.4. Klasyfikacja czynów skutkujących naruszeniem dyscypliny finansów publicznych	326
6.5. Zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych	343
6.6. Kary za naruszenie dyscypliny finansów publicznych	345

Rozdział 7

Absolutorium samorządowe jako instrument oceny wykonania budżetu	354
7.1. Podstawy prawne, pojęcie „absolutorium samorządowe” i rola członków komisji rewizyjnej	354
7.2. Katalog materiałów źródłowych w absolutorium samorządowym	357
7.2.1. Roczne sprawozdanie z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego	358
7.2.2. Roczne sprawozdania z wykonania planu finansowego jednostek wymienionych w art. 9 pkt 10, 13 i 14 ustawy o finansach publicznych	360
7.2.3. Zakres informacji o stanie mienia jednostki samorządu terytorialnego	361
7.2.4. Sprawozdanie finansowe – uwagi ogólne	362
7.3. Struktura sprawozdania finansowego w jednostce samorządu terytorialnego	365
7.4. Bilans skonsolidowany jednostki samorządu terytorialnego	372
7.5. Udział biegłego rewidenta w procedurze absolutorium komunalnego	373
7.6. Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania finansowego przez organ stanowiący	376
7.7. Wybrane wskaźniki finansowe ewaluacji budżetu samorządowego	381
7.8. Wniosek komisji rewizyjnej i najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w tym dokumencie	384
7.9. Uchwała w sprawie absolutorium	386
7.9.1. Nieprawidłowości w uchwałach absolutoryjnych	388
7.10. Działalność kontrolna komisji rewizyjnej w kontekście procedury oceny wykonania budżetu	391
7.10.1. Podstawy prawne i organizacja komisji rewizyjnej	391
7.10.2. Plan pracy komisji rewizyjnej	394
7.10.3. Zasady kontroli komisji rewizyjnej	397
7.10.4. Elementarna zawartość protokołu kontroli komisji rewizyjnej	402
7.10.5. Nieprawidłowości w procedurach kontroli komisji rewizyjnej	405
 Zakończenie	 407
Bibliografia	409
Spis rysunków	417
Spis tabel	418